

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 98/2021-62

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej Advokátskou kanceláriou Kanisová & Kanis s. r. o., Ďumbierska 3F, Bratislava, proti uzneseniu Okresnej prokuratúry Bratislava I č. k. 1Pn 377/19/1101 z 30. apríla 2020 takto

rozhodol:

1. Uznesením Okresnej prokuratúry Bratislava I č. k. 1Pn 377/19/1101 z 30. apríla 2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Okresnej prokuratúry Bratislava I č. k. 1Pn 377/19/1101 z 30. apríla 2020 **zrušuje** a vec **vracia** Okresnej prokuratúre Bratislava I na ďalšie konanie.
3. Okresná prokuratúra Bratislava I **je povinná** nahradiť sťažovateľke trovy konania **680,72 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 98/2021 zo 4. februára 2021 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú ústavnému súdu 30. júna 2020, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na ochranu osobných údajov a listového tajomstva podľa čl. 22 ods. 1 ústavy, práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, práva na ochranu pred neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním a trestom podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života, obydlia

a korešpondencie podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením. Tiež navrhuje priznať primerané finančné zadosťučinenie 3 000 eur a náhradu trov konania.

2. Sťažovateľka podala na Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky oznámenie o podozrení zo spáchania trestného činu na tom skutkovom základe, že v roku 2017 sa na sťažovateľku obrátila súkromne pani [REDAKOVANÉ] s pomocou vo veci starostlivosti o jej maloleté deti. Sťažovateľka sa snažila poradiť pani [REDAKOVANÉ], ako postupovať a brániť sa neprijateľnému konaniu jej manžela pána [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľka s pani [REDAKOVANÉ] komunikovala prostredníctvom mobilnej aplikácie WhatsApp. Sťažovateľka nikdy pri radách pani [REDAKOVANÉ] nevyužívala svoju právomoc vyplývajúcu z funkcie zástupkyne Slovenskej republiky pre Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Pani [REDAKOVANÉ] informovala sťažovateľku, že pán [REDAKOVANÉ] predložil do súdneho spisu (Okresný súd Bratislava I sp. zn. 3P/101/2017) týkajúceho sa rozhodnutia súdu o starostlivosti o maloleté deti elektronickú komunikáciu medzi pani [REDAKOVANÉ] a sťažovateľkou. Právna zástupkyňa otca nevedela vysvetliť pôvod predkladanej komunikácie a pán [REDAKOVANÉ] uviedol, že mu bola doručená zásielka, ktorej obsahom bola komunikácia sťažovateľky a pani [REDAKOVANÉ], pričom obálka nemala odosielateľa a bola zastrčená v plote.

3. Následne pán [REDAKOVANÉ] podal sťažnosť na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky ako služobný orgán sťažovateľky. Dňa 15. decembra 2017 bola sťažnosť vyhodnotená ako nedôvodná. Proti sťažovateľke sa spustili okamžité negatívne reakcie a zvýšená medializácia.

4. Z vyšetrovania vyplynulo, že mobilný telefón pani [REDAKOVANÉ] jej pán [REDAKOVANÉ] zabezpečil, nainštaloval a sfunkčnil všetky aplikácie, pričom fotky, odosielanú a doručenú komunikáciu zálohoval na iCloud, do ktorého sa vedel dostať.

5. Dňa 6. marca 2020 obvodné oddelenie Policajného zboru Bratislava Staré Mesto – stred vydalo uznesenie ČVS: ORP-504/SMS-B1-2019, ktorým odmietlo trestné oznámenie sťažovateľky, pretože nebol dôvod na začatie trestného stíhania. V odôvodnení vyšetrovateľka uviedla: *„Preverením všetkých skutočností som došla k záveru, že konanie neznámeho páchatel'a, ku konaniu ktorého oznámenie oznamovateľiek smeruje, neboli naplnené znaky skutkovej podstaty prečinu poškodzovanie cudzích práv podľa § 375 Trestného zákona.“* Podľa odôvodnenia *«z dokazovania vyplynulo, že komunikácia v aplikácii WhatsApp je šifrovaná, avšak ak sa obsah ukladá na iné vzdialené úložisko, ako to bolo v prípade oznamovateľky, že mala obsah zálohovaný na úložisku „iTunes“, toto nie je chránené šifrovaním.»*.

6. Napadnutým rozhodnutím okresnej prokuratúry bola sťažnosť sťažovateľky zamietnutá ako nedôvodná a okrem iného odôvodnená: *„Teda podstatou objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu porušovanie tajomstva prepravovaných správ podľa § 196 a aj podľa § 197 Trestného zákona je, že páchatel' zachytáva tieto správy v čase ich prepravy. V danom prípade podozrivý tieto správy nezachytával v čase ich prepravy. Podozrivý mal prístup ku kontu oznamovateľky [REDAKOVANÉ] (ktoré je nevyhnutnosťou pre užívanie zariadení zn. Apple), ktoré jej on ešte v čase spolužitia založil a nastavil, preto sa mohol k jej kontu kedykoľvek dostať a prečítať si správy, však, ktoré už boli doručené.“*

7. Podľa názoru sťažovateľky prokurátorka v odôvodnení napadnutého uznesenia nevysvetlila, *„prečo a na základe akých skutočností zistila, že podozrivý predmetné správy nezachytával v čase ich prepravy, ale cez konto Pani [REDAKOVANÉ]“, akým spôsobom boli získané informácie a súkromné*

správy a ich následne šírenie na verejnosti. Sťažovateľka uviedla, že „okresná prokuratúra nekonala účinne a efektívne, bez riadneho a potrebného dokazovania na základe domnienok a fikcii o veci, nevyužila všetky prostriedky na objasnenie skutočného stavu veci a zabezpečenie základných práv a slobôd sťažovateľky“.

II.

8. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) vo svojom vyjadrení uviedla, že sťažovateľka podala trestné oznámenie do zápisnice 12. apríla 2019, teda po takmer dvoch rokoch od údajného spáchania protiprávneho konania. Generálna prokuratúra uvádza, že policajt v odôvodnení uznesenia poukázal na vyjadrenie Úradu kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru, že správy sú šifrované to-end-to šifrovaním počas celého spojenia, teda ani tretie osoby nemôžu prebiehajúcu komunikáciu čítať alebo počúvať, avšak je na zvážení užívateľa, či si správy zálohuje na vzdialených serveroch. V prípade sťažovateľky bol obsah správ zálohovaný na iné vzdialené úložisko „iTunes“, ako to bolo u oznamovateľky, ktoré nie je chránené šifrovaním. Generálna prokuratúra uviedla, že sa v uznesení vyjadrila ku všetkým podstatným skutočnostiam a jej odôvodnenie rozhodnutia je jasné a zrozumiteľné a dalo odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky. Generálna prokuratúra uviedla, že na spornú komunikáciu v civilnom konaní neprihliadol ani súd. V závere generálna prokuratúra uviedla, že ústavná sťažnosť je podaná predčasne z dôvodu, že sťažovateľka neuplatnila pred podaním ústavnej sťažnosti podnet na preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia prokurátora.

9. Sťažovateľka vo svojom ďalšom podaní uviedla, že okresná prokuratúra neposkytla sťažovateľke primeranú ochranu trestnoprávnymi mechanizmami proti zneužívaniu jej súkromnej komunikácie tretími osobami, účelovému poškodzovaniu jej mena a šíreniu nepravdivých a zavádzajúcich informácií. Sťažovateľka uvádza, že generálna prokuratúra nedisponuje právomocou odškodniť ju za utrpenú nemajetkovú ujmu za porušenie jej označených práv. Tiež sa pridrižiava tvrdení uvádzaných v ústavnej sťažnosti a poznamenala, že „Slovenská republika bola opakovane odsúdená za porušenie pozitívnych záväzkov štátu účinne vyšetriť prípady zlého zaobchádzania zo strany súkromných osôb.“.

III.

10. Podstatou sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie jej v záhlaví označených práv napadnutým uznesením okresnej prokuratúry. Sťažovateľka porušenie označených práv odôvodňuje tým, že už v prípravnom konaní došlo k viacerým pochybeniam, v dôsledku ktorých nedošlo k náležitému zisteniu skutkového stavu. Jej sťažnosti pritom nebráni nevyužitie podnetu na generálnu prokuratúru. Vzhľadom na § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (konkrétne v ňom obsiahnutú požiadavku legálnej opory pre prostriedok, ktorého využitie má byť podmienkou prípustnosti ústavnej sťažnosti) nie je povinnosťou sťažovateľa vyčerpať pred podaním ústavnej sťažnosti podnet, na ktorý generálna prokuratúra poukazuje.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy:

11. Cieľom právomoci ústavného súdu ako nezávislého orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je primárne preskúmavať a posudzovať právne názory orgánov verejnej moci rozhodujúcich o právnych prostriedkoch nápravy a ochrany práv a slobôd (vrátane základných práv a slobôd) fyzických osôb a právnických osôb pri výklade a uplatňovaní zákonov v súvislosti s rozhodovaním vo veci samej ani preskúmať, či v konaní pred týmito orgánmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo zisteného skutkového stavu tieto orgány vyvodili. Úloha ústavného súdu sa sústreďuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

12. Skutkové a právne závery orgánov verejnej moci rozhodujúcich o právnych prostriedkoch nápravy a ochrany práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody zaručeného v ústave alebo v medzinárodných zmluvách o ľudských právach a základných slobodách (napr. III. ÚS 38/05, III. ÚS 278/06).

13. Ústavný súd považuje za potrebné v súvislosti s argumentáciou sťažovateľky poukázať na svoju predchádzajúcu judikatúru, v rámci ktorej už vyslovil, že: *«súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ... nie je ani oprávnenie „každého“, aby na základe jeho návrhu (podnetu) bol orgán prokuratúry povinný podať obžalobu voči označeným osobám. Takéto základné právo „každého“ nie je upravené ani v ústave, ani v Trestnom poriadku, prípade v zákone o prokuratúre»* (II. ÚS 42/00, I. ÚS 102/08). Sťažovateľke z uvedeného ustanovenia ústavy vyplýva iba právo, aby sa orgány činné v trestnom konaní o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin, zákonným spôsobom náležite zaoberali.

14. Sťažovateľka argumentovala, tým že napádané rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené, čo implikuje porušenie pozitívnych záväzkov štátu formulovaných EŠLP z dôvodu, že zo strany okresnej prokuratúry nedošlo k prijatiu účinných opatrení na jej ochranu ako poškodenej osoby proti zneužívaniu jej súkromnej komunikácie s tretími osobami. Sťažovateľka v sťažnosti proti uzneseniu obvodného oddelenia Policajného zboru Bratislava Staré-Mesto žiadala prešetriť konanie pána ██████ pri nakladaní so súkromnou poštou patriacou iným osobám.

15. Z napadnutého uznesenia okresnej prokuratúry vyplýva, že ustanovenie § 196 a § 197 Trestného zákona chráni listové tajomstvo prepravovaných správ v čase ich prepravy, nie vtedy, keď už sú správy doručené. Pán ██████ nezachytával správy v čase ich prepravy, pričom pán ██████ mal prístup ku kontu pani ██████ v čase spolužitia a po odchode zo spoločnej domácnosti si pani ██████ nepreverovala svoje nastavenia v telefóne. Okresná prokuratúra konanie podozrivého prirovnala k situácii, *„keď si niekto zoberie mobilný telefón druhej osoby a prečíta si v ňom jeho správy“*, a toto konanie nie je v slovenskom trestnom práve chránené. Postup povereného príslušníka Policajného zboru považovala okresná prokuratúra za vecne správny.

16. Okresná prokuratúra odôvodnenie svojho rozhodnutia založila v podstate na rekapitulácii napadnutého uznesenia vyšetrovateľa Policajného zboru, s ktorým výsledkom sa stotožnila. Stručne zhodnotila podstatu obsahu sťažnosti sťažovateľky s limitovaním sa na citáciu niektorých teoretických východísk. Neuviedla konkrétne skutkové okolnosti, z ktorých vychádzala, a s prevažnou časťou argumentácie sťažovateľky sa vôbec nevysporiadala. Okresná prokuratúra najmä neskúmala zákonnosť zverejňovania neoprávnene získanej komunikácie medzi sťažovateľkou a pani [REDAKOVANÉ] a nijako sa nevysporiadala s oznámením sťažovateľky, že zo strany pána [REDAKOVANÉ] nezostalo len pri prečítaní správ, ktoré mu neboli adresované a ktoré sa týkali súkromia sťažovateľky. Odôvodnenie namietaného uznesenia okresnej prokuratúry nemožno považovať za takýchto okolností za ústavne udržateľné a je dôvodný záver, že okresná prokuratúra neposkytla v procesnej rovine sťažovateľke primeranú mieru ochrany proti zneužívaniu jej súkromnej komunikácie.

17. Ústavný súd v dôsledku uvedených zistení rozhodol, že namietaným uznesením okresnej prokuratúry bolo porušené základné právo sťažovateľky na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, tak ako to je uvedené v prvom bode výrokovej časti tohto rozhodnutia.

III.2. K namietanému porušeniu práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, práva na ochranu osobných údajov a listového tajomstva podľa čl. 22 ods. 1 ústavy, práva na ochranu pred neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním a trestom podľa čl. 3 dohovoru a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru:

18. V zmysle rozhodovacej praxe ESLP majú zmluvné štáty dohovoru povinnosť chrániť v dohovore zakotvené základné ľudské práva a slobody osôb, ktoré podliehajú ich jurisdikcii, pričom v nevyhnutných prípadoch majú na tento účel využiť aj prostriedky trestného práva. V takomto kontexte ESLP v rozhodnutí zo 4. decembra 2003 vo veci M.C. proti Bulharsku (sťažnosť č. 39272/98) týkajúcom sa prípadu porušenia práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 dohovoru judikoval, že aj keď je vo všeobecnosti na vôli zmluvných štátov dohovoru, akým spôsobom zaistia ochranu jednotlivcov pred zásahmi iných jednotlivcov do označeného práva, pokiaľ sú v hre základné hodnoty a aspekty súkromného života, musia zmluvné štáty využiť aj účinné trestnoprávne nástroje, a to nielen zakotvenie príslušných inštitútov a skutkových podstát v pozitívnom práve, ale tiež efektívne vyšetrovania a stíhanie v konkrétnej trestnej veci (III. ÚS 759/2017).

19. Ústavný súd už v minulosti v rámci svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že pozitívny záväzok štátu zabezpečiť efektívne rešpektovanie súkromia a rodinného života v zmysle čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 dohovoru môže implikovať požiadavku účinnej trestnoprávnej ochrany, najmä v prípade aktov dotýkajúcich sa telesnej a duševnej integrity jedinca a ďalších základných hodnôt a esenciálnych aspektov súkromného života. Pozitívny záväzok štátu v tomto smere môže zahŕňať aj požiadavku efektivity trestného vyšetrovania (III. ÚS 194/06). Účinnosť vyšetrenia závisí najmä od jeho dôkladnosti, rýchlosti, nezávislosti a nestrannosti.

20. Podľa ustálenej rozhodovacej činnosti ústavného súdu: „Nevykonanie rýchleho, účinného a nestranného vyšetrenia útoku na poškodeného, ktorý môže naplňať všetky znaky neľudského zaobchádzania, príslušnými orgánmi polície znamená porušenie procesných zásad, a tým aj

porušenie práva zaručeného čl. 3 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“ (I. ÚS 72/04). Na porušenie čl. 3 dohovoru postačuje, aby bola obeť ponížená vo svojich vlastných očiach.

21. Vzhľadom na skutočnosť, že zo strany okresnej prokuratúry je možná v ďalšom procese reparácia, v okolnostiach daného prípadu ústavný súd v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

IV.

22. Ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľky na inú ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a v nadväznosti na to rozhodol podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy tak, že napadnuté uznesenie zrušil a podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde vec vrátil na ďalšie konanie.

23. Sťažovateľka sa domáhala aj primeraného finančného zadosťučinenia (3 000 eur). Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Posudzovaná ústavná sťažnosť zjavne indikuje nespokojnosť sťažovateľky s postupom okresnej prokuratúry pri nedostatočne odôvodnenom uznesení a neposkytnutím sťažovateľke primeranej ochrany. Deklarácia porušenia základného práva, zrušenie napadnutého uznesenia, ako aj náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok a vec sťažovateľky je po kasácii napadnutého uznesenia otvorená.

24. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 177 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 10,62 eur spolu s 20 % DPH a jedného úkonu vykonaného v roku 2021 (replika) 181,17 eur a režijný paušál 10,87 eur spolu s 20 % DPH. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 680,72 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2021

Robert Šorl
predseda senátu